

10/30

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

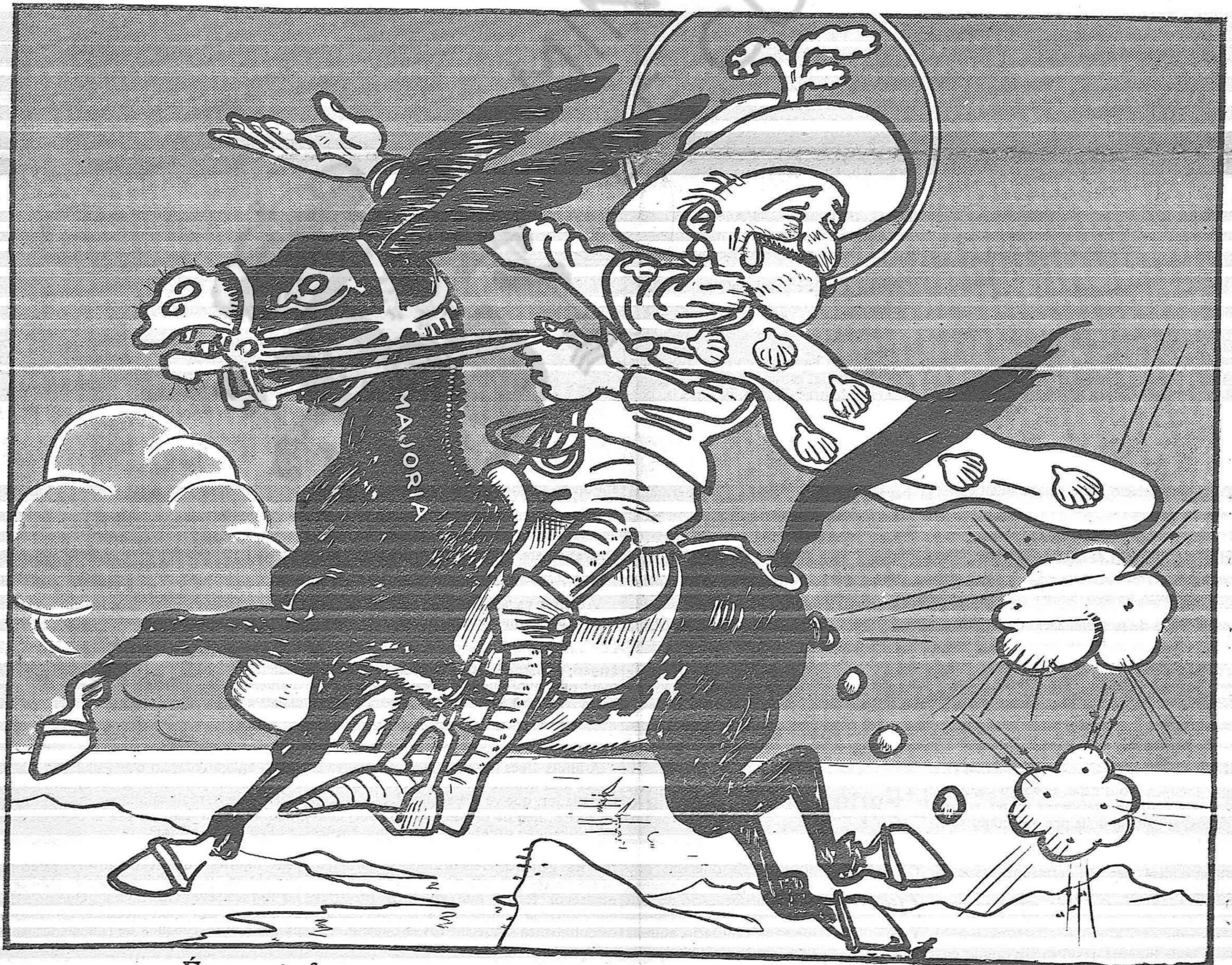
ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

CADA NÚMERO 5 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ I REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MIC, NÚM. 20, BOTIGA
TELÉFONO 4115 — BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre: ESPANYA, pessetes 1'50. — ESTRANGER, 2'50

Sant Jaume Romanones

— És precis fer uns quants exercicis bèl·lics pel dia que's presenti l'ocasió.

La resurrecció d'un poble

Deia dies passats un polític serbi: «Som un Estat sense patria, una ànima sense còs; som la Serbia sense la Serbia...»

Però, heus-aquí que la Serbia torna a ésser Serbia, que l'Estat comença a tenir altre cop patria, que l'ànima s'encarna novament. Cap allà al nord de Salònica, a l'oest del llac de Doiran, els soldats del príncep Alexandre han ocupat ja una petita llenca del territori serbi. Es un petit bocí d'uns quants quilòmetres quadrats. ¡Que gran i que ample deuen haver-lo trobat els soldats serbis al posar-hi els peus!

L'hora de la reconquesta ha sonat per a la Serbia. Els seus fills exilats, durant mig any han repetit, entre cruels dolors i invencibles esperances, el mot màgic: Sutra! Demà!

El demà ja ha arribat. Ja és avui... Tornen a la lluita els serbis braus. I son cor bat amb força immensa, perquè l'omplen alhora els propis sentiments i la simpatia de tots els homes nobles de la terra.

Les dues lleis de la guerra

El cas Roger Casement, gota de sang perduda en la mar vermella de la guerra, ha merescut de les esquerres espanyoles un judici desapassionat, contrast vivíssim amb el cinisme d'aqueixes dretes qui, mentres ploraven farisaicament la mort de l'irlandès, callaven, aprovant, davant el suplici de l'italià Battisti pels austriacs i la esglaiosa monstruositat jurídica del cas Fryatt.

Però la mort de Sir Casement me suggereix una ben oportuna divagació sobre aquest tema: *Els presoners de guerra, en lo civil i en lo internacional.*

Així com les guerres entre Estats representen un gran endarreriment col·lectiu en comparança amb les relacions entre individus, perquè aquestes poden ésser objecte de sanció, així també les guerres civils, en quant a la repressió que executen contra elles els poders, descobreixen una persistència de les velles brutalitats. Per a les guerres internacionals, hi ha tot un *corpus* jurídic qui reglamenta llur exercici, atenuant els desbordaments de la bestia humana i les antigues cruetses històriques. Convencions reunides a les petites nacions, com Holanda i Suïça, han dictat compromisos diversos qui han engrandit el dret de gents, acte de presència de la raó humana sobre el despertar de l'animalitat prehistòrica. Es veritat que aqueixa legislació no ha aconseguit evitar que aparegui de tant en tant un atavisme, com aqueixa única interpretació germànica dels tractats a faicó de *troços de paper*... Així resorgeixen, per moments, els vells sistemes de guerra, renovells de l'antiga barbarie, en nom de la sarcàstica paradoxa de que els mètodes més durs són els més humans, perquè condueixen més aviat al terme de la guerra!

Però si la relació entre beligerants de diversos Estats s'és civilitzada poc o molt, la relació entre els combatents connacionals o sotmesos al mateix Estat conserva encara l'antic salvatgisme. Les nostres guerres civils i colonials i la repressió de les nostres innúmeres revoltes, en són exemples massa eloqüents.

Això prové de la divinització de les metàfores oficials, en profit del natural egoisme de les oligarquies. L'Estat, la nació, la bandera, el monarca, etc., ocupen avui el lloc dels antics déus nacionals, i hi ha un frenesí religiós en llur defensa. Se considera quasi sacrilegi, crim vulgar i odiós, el desacatar-les. Els enemics oficials, beligerants reconeguts, lluiten per un concepte advers, però també oficial, qui ha rebut la consagració d'una idèntica raó d'Estat. Per això aquells adversaris resulten agermanar-se per sobre la diversitat nàdva, units per una comunitat material i uniforme de servici. En canvi els homes plenament lliures, units per una comunitat d'ideal, per una germanor d'esperit personalíssima, en virtut d'una plena i voluntària decisió pròpia, no mereixen cap consideració dels poders qui detenten la sobirania. Els guerrers de la guerra llegal, que és la de llibertat, resulten així tinguts en vilipendi, a la vora dels guerrers de la guerra de conquesta i domini.

Les guerres civils sempre són originades per un *separatisme*, això és, per una diversificació: la de la terra o la de l'ideal. Moltes vegades els dos al mateix temps. Separatisme és la guerra de Cuba i separatisme és la sublevació de 1909: aquella ho és en nom de la patria nova; aquesta ho és en nom de la nova aspiració.

Separatisme, naturalment, ha estat la insurrecció d'Irlanda; separatisme de la terra o de la raça, més que de l'ideal. Per molt temps, la representació d'Irlanda a la vora de la Gran Bretanya revelava una tal inferioritat, nascuda de la doble condició cèltica i catòlica, que esterilitzava tot esforç d'emancipació. El govern Asquith havia arribat més lluny que cap altre govern en la seva benevolença per a Irlanda, i el *home rule* estava a punt d'implantar-se a costa d'un perill seriós per a la metròpoli. El lliberalisme xifrava en els irlandesos i en els laboristes la seva força. La constitució de la Cambra irlandesa era la base de la lluita contra el vot plural anglès, a fi de compensar les forces perdudes a causa de l'ausència dels irlandesos en la Cambra dels Comuns. I és aleshores, en plena guerra per la civilització total, que un agrupament estèril d'irlandesos, amb l'ajuda de l'enemic, intenta una guerra civil particularíssima. Veieu el cas: tot lo que pogués tenir de generositat ideològica el moviment, ho perdía incorporant-se a una causa d'irritant opressió. Se plantejava una causa nacional a costa de quasi totes les causes nacionals europees: Bèlgica, Serbia, Alsàcia-Lorena, Itàlia irredempta... Jo arribo a preguntar-me què pesava més en el desig de Roger Casement: si la causa d'Irlanda o la causa de l'Emperador...

Sir Casement haurà estat un exemplar curiós: l'únic soldat estranger en les legions del Cèsar. Mentres França, des de la primera hora, ja veure afillar-se sota ses banderes voluntaris de totes les nacions, Germania no haurà vist acudir en son auxili més que aqueix home singular, barreja estranya de idealitats. El gran pecat de Sir Casement és haver atentat contra Irlanda, perquè la deshonra, associant la causa irlandesa a la germànica.

La seva mort és un cas d'aquella desigualtat entre la llei de guerra internacional i la de guerra civil: és la execució d'un presoner. Jo en protesto com a llei general de totes les nacions, però no com a cas particular, ja que la culpabilitat era provadíssima i greu. Anglaterra, per altra part, la qui havia tan generosament tractat al general boer Dewet, cas ben consemblant al de Sir Roger Casement, ja havia donat proves de que sabia perdonar...

GABRIEL ALOMAR

L'Espanya espanyola

El senyor Miquel de Unamuno, que en diferents ocasions s'ha mostrat enemic de la europeització d'Espanya i amic de la seva completa africanització, aquests dies deu estar content i satisfet al veure com renaix l'Espanya antieuropea i pintoresca. Ja sabem que ell dona

als seus conceptes d'Europa i Africa una valor especial, que no és precisament la vulgar. Però, així i tot, ara haurà tingut ocasió de convence's que no hi ha cap perill seriós de que Espanya s'europeitzi.

L'Espanya pintoresca, tema famós de diverses generacions d'escriptors, ha pogut avui servir novament de tema a un article d'en Miquel S. Oliver. Si; a desgrat de carrils i línies elèctriques, la vella Espanya típica perdura sota el barniç de la modernitat. De tant en tant, com espurnes d'un foc intern, apareixen les manifestacions de vida d'aqueixa eterna Espanya.

Ara, com si la casualitat volgués fer resaltar amb més força la dualitat Espanya-Europa, un conjunt de fets i d'episodis ens ha reconstituït quasi enterament el quadre de l'Espanya pintoresca. A més del president del Consell que aplica a la política el vocabulari taurí i de la captura d'un bandoler bellament anomenat *Pasos-Largos*, s'ha produït la fugida de presiri d'una criminal cèlebre, Cecilia Aznar, i a Girona hi ha hagut un d'aquells clàssics incidents entre militars i paisans, incidents dels quals ja se sab qui en té sempre o quasi sempre la culpa. D'altra banda, com si no hi hagués res més important per discutir, en la premsa madrilenya ha començat una sorollosa, violenta i superlativament pintoresca polèmica sobre el sentit amagat del *Quijote* i sobre qui fou l'autor del fals *Quijote* de Avellaneda. Aquest debat, que estaria molt bé, contingut dins els seus límits, en les revistes d'erudició literària, resulta grotescament fora de lloc en les planes dels diaris rotatius, que dediquen a l'afer llargues proses encapçalades amb títols a dues columnes i situades en lloc preferent del periòdic, amb informacions sensacionals, entrevistes de personatges i cartes estupendas. Per què no pugui dir-se que Espanya s'està quieta mentres mig món es baralla, ha esclatat la terrible guerra dels cervantistes, en la qual el periodista cubà senyor Atanasio Rivero ha fet de Kaiser provocador.

En aquests temps històrics del daltabaix mundial, Espanya té governants que parlen com el *Gallo*, bandolers romàntics, escapades de criminals famosos i espantoses batalles literàries a propòsit dels secrets de Cervantes.

Heu's-aquí la Espanya espanyola, la castiga i la pura, lliure de les exòtiques influències d'Europa...

FULMEN

Qui paga... creu

RA que hem escrit el títol de l'article, ens adonem que pot ésser mal entès. A qui paga certament que li fem creu al deute, i en paus. Però no volíem dir això.

Abans deïem: *qui paga, mana*, però com ara tot en aquest món va al revés, qui paga... creu, és a dir, obieex.

I sinó, anem a una oficina qualsevol d'aquestes que nosaltres sostenim amb els nostres diners. El porter os rebrà amb mals modors, l'empleat os tractarà despreciativament; i el *jefe* ni os mirarà la cara.

Vosaltres pagareu aquella gent perquè os lliurin un certificat que, segons les Lleis i Reglaments, és de franc; o perquè resolguin un expedient que fa temps jeu al recó d'un armari; o perquè os enllesteixin un document qualsevol que vosaltres no necessiteu per a res però que os fan pendre i pagar per força. Ja sabreu lo que és patir. Aquella gent, com que cobra, mana i a nosaltres que els pagem en toca obeir.

A molts llocs i especialment a Espanya el paper més desairat és el de productor o de treballador, que vé a ésser igual. Si guanyeu un jornal, heu de dar-ne una part per consums, cèdules, timbres; altres mil menes d'impostos; si feu un negoci se os emporten les ganancies els tributs; si fabriqueu, no os deixaran viure els investigadors. En qualsevol forma que vosaltres procureu augmentar la riquesa nacional, ve l'Estat i os entrebanca saquejant-vos la butxaca.

En canvi l'entafures dins d'una sotana i que treballin els altres; acompanyant difunts i mastegant llafí ja t'has guanyat les garro-

fes i el respecte obligatori de tot-hom. O fiqueu el cap en una oficina qualsevol i ja pots geure descansadament que ja paga el poble. O vesteixes de uniforme, encara que sigui de sereno, i ja pots mirar per sobre de l'espatlla als infelissos paisans, que l'auriola de *autoridaz* que portes al damunt et fa inviolable.

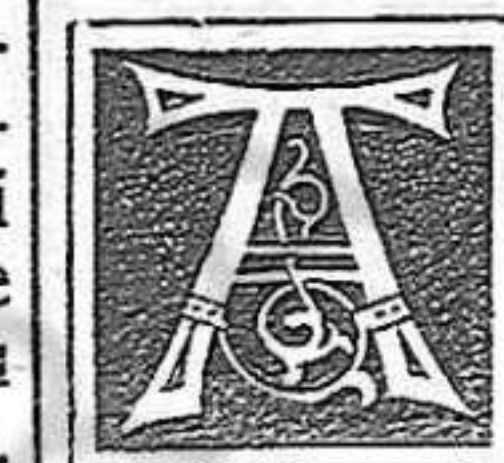
La feina de crear, produir, laborar i, en qualsevol altre forma, ésser útil a la nació, porta aparellada la obligació de pagar. La de manar, d'enredar, de geure i de portarnos a la ruina, dona el dret de cobrar.

Si els que paguen prenguessin alguna volta la ferma decisió de manar, com els pertoca, anirien les coses d'altra manera.

I tot plegat no perillarien altres interessos que els de la patria, aquella on pudreixen el menjar els que van bé dalt del burro.

JEP DE JESPUJ

Una tonteria

La *Veü*, i anònimament, se varen escriure unes paraules, a les quals volem donar categoria de Bretolada. Aquestes paraules anaven contra aquest sant laic que's diu Josep Nakens. Per a l'articulista de *La Veü*, en Nakens és un home tingut per auster que s'ha dedicat a la injúria, a la calúnnia i a la delació sistemàtica, i que quan va amagar a un assassí, tothom va tenir per ell un respecte.

Injuriar, sí, ha injuriat molt en Nakens. Però abans de l'injúria, existia una culpa que ell recriminava. Combatia la preponderància dels clergues, i quan topava amb un capellà excessivament aficionat a l'exercici dels set pecats capitals, ell, en Nakens, escampava la vergonya d'aquella carn pecadora i tonsurada, que deia ésser procuradora de Déu. No era altre el procediment del Crist. Injuriava als escribes i faritzeus, i no tenint-ne prou, els fuetejava. En Nakens, senyors de *La Veü*, encara no ha anat a bastonejar als mercaders eclesiàstics.

En Nakens, senyor idiota, té dret a la injúria, perquè si un home existeix a Espanya que pugui presentar execució de puresa, és ell. No ha tingut vanitat ni ambició, ni s'ha sentit en la carn els carbons encesos del epicurisme. En el seu petit despatx de *El Motín*, viu com un Simeó Estapirila de l'anticlericalisme. Si fós catòlic el beatificarien, i a *La Veü* se tindria per ell aqueixos respectes que ara li neguen.

Però quan se pateix d'amnesia, no's pot posar virulencia en les agressions. ¿No ha estat *La Veü* la engendradora i glorificadora de la delació? ¿No recomanava que's delatés a tots aquells que havien intervingut en els successos de la setmana tràgica? I en tota la seva vida ¿què ha fet sinó delatar imprevisions, corrupteles, nepotismes i prevaricacions—de les quals part de la seva gent tampoc ha pogut exculpar-se—dels seus adversaris? La diferència entre *La Veü* i en Nakens ha estat solament d'orientació. En Nakens se dedica a la caça del clergue bretol; *La Veü* a la del radical o el nacionalista, enemics. Amb la sola distinció que *La Veü* cerca dominis i sinecures, i en Nakens ho fa tot a la major gloria de la moral que no necessita coaccions confessionals.

En Nakens mereix un respecte que no li poden donar, naturalment, el clergat i la beateria obtusa i esquerra, però que hauria d'obtenir per part dels que s'honren dient-se afiliats a les cíviques tolerancies. Però aquestes coses no'ns estranyen. ¿Com poden tributar cortesies i justícies an en Nakens, els que calificaren als que composaven l'estoica i pura antiga redacció d'*El Poble Català*, de sifilitics inhospitalitzats, de pederastes i altres adjectivacions molt catòliques, molt conservadores i molt idònees per al diccionari de la Lliga del Bon Mot?

Però tot això no té cap valor. Si en Nakens injuriés a qualsevol adversari dels regionalistes, ¡amb quina fruïció publicaria *La Veü* les seves virulencies! ¿Que no's donarà aquest cas? Molt probable. En Nakens, home honrat, cuàquer de l'anticlericalisme, no pot tenir per adversaris més que a la germandat espiritual del diari regionalista.

PARADOX

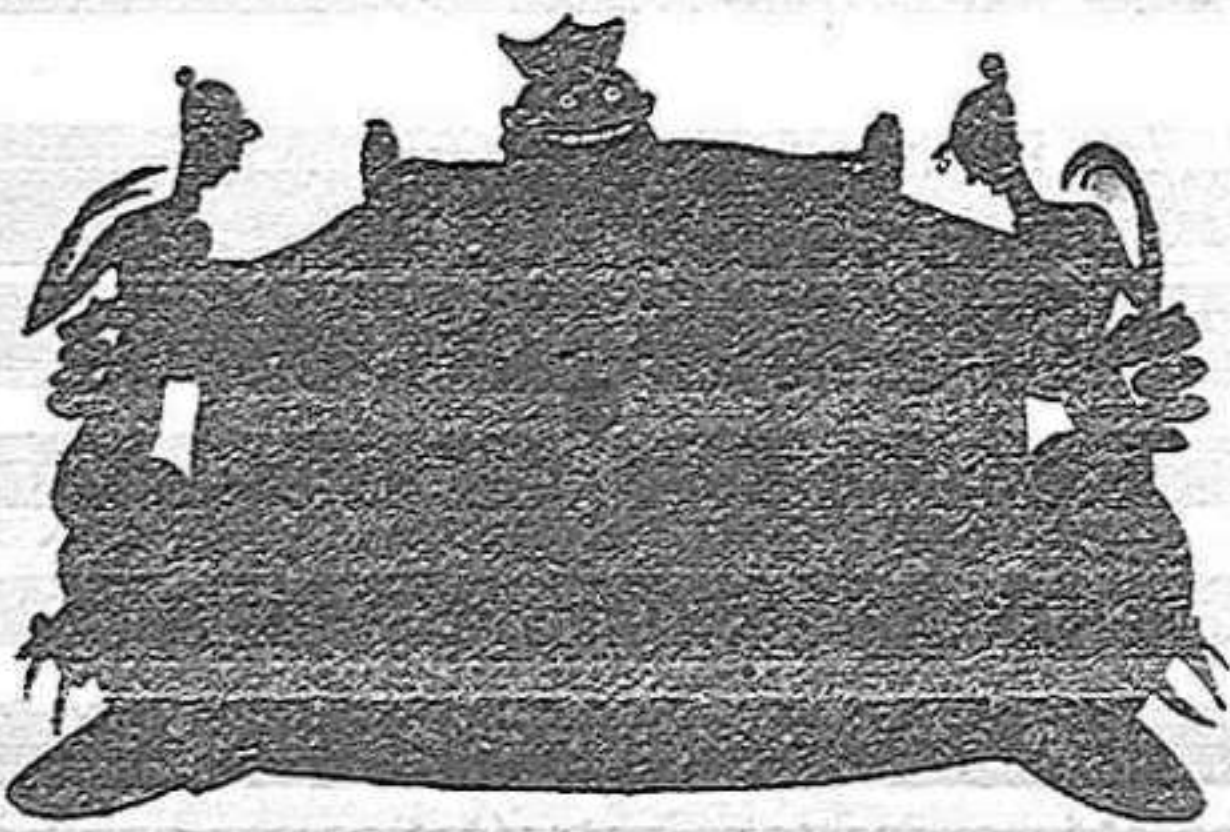
Lo de Girona

La pau de Girona, aqueixa pau que vetllava el record dels setis, ha estat trencada dramàticament. El malestar creat per certes imprudències i aixelebraments, esclatà el dissabte passat, en una baralla, segons els diaris, que han resolt el problema de convertir en baralla un tumulte on no renyeix més que un.

Es un succés clàssic, s'ha dit, aquest de una col·lisió entre militars i paisans. Molt bé, però més clàssic és l'exercici de la justícia. Perquè a Girona ja no's tracta d'averiguar qui té raó—cosa ja resolta—ni qui va començar—cosa també ja resolta,—sinó saber si la responsabilitat davant la llei comú té una realitat a Espanya.

Onze ferits, tres d'ells greus, resultaren dels successos. Tots ells paisans. El dimecres, pels carrers de Barcelona i sota la bandera de la Creu Roja, desfilarà en una camilla un d'ells, amb la cama trencada. I per ara no hi ha cap detingut ni cap arrestat. Es a dir, que onze delictes de llesions lleus i greus, un altre de desordres públics i un altre de dispar d'arma de foc, no han obtingut encara una responsabilitat.

El senyor capità general ha promès fer justícia, castigant totes les transgressions comeses amb les lleis. El senyor capità general, restablint el dret pertorbat, trobarà a Catalunya una cordial aprovació, que's traduirà en un acreixement admiratiu de la seva autoritat.

Els sarrions de carbó

Els sarrions de carbó, o si volen escarbats, o si s'ho estimen més clero, o parlant vulgarment els capellans, poden dividir-se en dues classes:

- a) El capellà gras.
- b) El capellà magre.

Naturalment, que després venen un seguit de maticos, de colors, de defectes i qualitats que donen una semblança al magre amb el gras, o fan completament diferents a un magre de l'altre magre i al gras d'un que ho està tant com ell. Però, *in grosso modo*, en síntesi, els capellans són grassos o magres; no n'hi han de mitja mida, i si de tant en tant surt algun mossèn Pollastre, armònicament construït, és la excepció que enforteix la regla general.

La cara del capellà gras se passeja per Barcelona sobre la cara d'un seglar que també està gras: es germanòfil i se diu Rigol.

Com hauràn pogut notar, és una miqueta calvo, riu sempre, àdhuc quan tè rabia, tè els ulls petits i en les galtes li flo-reixen dos roselles; tè una barbata petiteta i rodona i sua, estiu i hivern, com una font, de sòcol a la tal oní serveix un coll que no és coll sinó una pila de sacsons, que sembla aquell anunci dels neu-màtics.

El capellà gras té unes mans grassones, amb tot de clotets i molt poc pel, tè panxa, té anques, menja molt, fuma molt, beu molt, riu força i quan pot a la vora de les fonts fa fontades.

El capellà magre ho està tant com aquell «Cabra» del senyor Quevedo; quasi no té front, entre els cabells que se li mengen per dalt i les celles que li devoren per baix quasi no té front; els pels de la faç, blaus de tan negres idurs com si fossin d'acer, se li mengen galtes, barba i llavis, de manera que del rostre del capellà magre no'n queden més que uns ulls ensorrats, un nas molt llarg i una nou que li puja i baixa del ganyot.

El còs del capellà magre, naturalment, és magre i la seva característica són les mans llargues i ossudes brollant d'uns braços prims, per als quals no hi ha sotana a mida, i uns peus grossos com barques.

El tipus del capellà gras s'acostuma a trobar entre els capellans regulars i especialment entre els senyors rectors; el magre se cria entre els vicaris i els jesuïtes (uns per gana i altres per dolenteria).

Després comencen a venir els maticos que dèiem i que transformen als capellans magres o grassos en capellans de ciutat, de bosc, capellans mudats, capellans de verd de lloro, capellans bruts, capellans predicadors, de confessorari, de monges, etc., etc.

El capellà de ciutat s'ha de subdividir en dues qualitats: el de ciutat gran i el de vila. Tots dos van nèt, tots dos són de certa edat, tenen benefici, trien l'hora de dir la missa, tenen tertulia en una xacolateria catòlica o a casa d'una senyora catòlica i respectable.

Del capellà de bosc no pot parlar-se'n des de que ho feu el cèlebre filòsof don Francesc Pujols en un admirable article; amb això, *nadte lo nueva*.

El capellà predicador és més xerraire i mentider que un viatjant de comerç; sempre diu llatínades.

El de confessorari, quan veu la llum, tanca els ulls; el de monges sembla un mató.

I finalment el capellà verd; no és que ho sigui ell, moralment, és que s'ho ha tornat la roba, a força de raspallar-la i de dur-la a les espatlles. Quan ne vegis un, lector, pla-nye'; segurament que a sota d'aquell manteo hi va la còrpora d'un rebel com nosaltres perdonau, i si vols fer dir alguna missa que la digui ell, si és que encara té llicències.

LA CASA DE ARAGÓN

Se anuncia para muy en breve la inauguración de la casa que se ha construido el Centro Aragonés. Los aragoneses pueden estar contentos. Ya tienen casa para bailar y para cantar la jota. Como para ellos lo demás no tiene importancia, esa casa representa la realización de todo su ideal. Para nosotros también es eso un motivo de satisfacción. Porque en adelante la jota y la Virgen del Pilar tendrán en Barcelona su templo, y no nos molestará más por la calle el aragonesismo de pandereta.

A los que creemos que Aragón no lo constituyen Cecilio Navarro, Florentino Ballesteros y Gregorio García Arista, a los que creemos que en Aragón hay más, la inauguración de esa casa nos hace meditar. Al ver la casa de aquí, pensamos en la casa de allá. En la casa de allá, que está toda en ruinas. En la casa de nuestros padres, que no podemos habitar, porque entraron en ella los ladrones y nos la saquearon y se hicieron los amos de ella y nos echaron a nosotros o

nos redujeron a esclavitud. Pensamos en Aragón del que todos son dueños, menos los que deberíamos serlo, menos nosotros, los aragoneses. El amo de Huesca, es Moya; el de Zaragoza, lo era Moret; el de Calatayud, lo es Gabriel Maura; el de Alcañiz, Andrade; el de Barbastro, Aura Boronat; el de Benabarre, Navarro Reverter. Todos forasteros, todos extraños. Pensamos en aquel pobre país depredado, en aquel país sin ventura. En la miseria del labrantío, del collazo, del terrazquero. En los pueblos que no tienen escuela, ni caminos, ni alumbrado, que beben agua de balsa, que comen pan de maíz, y Dios les dé. En los páramos desérticos, en las dunas saharicas que angustiaban el corazón del buen Lucas Mallado. En los sembrados que se ahogan de sed, mientras el agua duerme en los ibones de los montes y en la cama de los ríos. En los labriegos sin máquinas, sin herramientas, mientras los filones de metal se pudren en las entrañas del Pirineo. En Zaragoza, que se muere sin que le valga la Pilarica. En Teruel, la ciudad momia, que parece que se suicidó ya en tiempo de sus famosos amantes. En Huesca, que expira letanizada y requiemizada por sus tres Obispos, pastores de aquel rebaño de cuatro ovejas sarnosas.

Como a los aragoneses que valemos algo nos han arrojado de nuestro país, tenemos que buscarnos cobijo por doquiera. Como los usureros nos han quitado nuestras tierras, tenemos que arar las de los otros. Como los caciques nos han robado la libertad, tenemos que ir a disfrutar de la que otros han conquistado. Por decir en un periódico de Zaragoza lo que aquí digo cada semana, me hubé de pasear no hace mucho entre dos civiles por las calles de la Ciudad de los Sitios. ¡Ah! Los aires de allá son fatales para el pensamiento. Sin embargo, nuestro deber era luchar allí. Era buscarnos allí el pan. Desvincular y deshipotecar la tierra. Exigir canales y embalses para regar. Colgar a los caciques de las higueras. Cuando hubieran estado morados, sus caras hubieran parecido higos monstruosos, gran regalo para un desayuno de buitres. Nuestro deber era ponerles los trastos en la calle a los intrusos y hacerles a puntapiés repasar el Ebro. Era restaurar la casa ruinosa y tapar sus goteras. ¡Cuanto más glorioso no hubiera sido esto, que no abandonarle la presa al ladrón y huir, que no dejarle nuestros penates y venir a Cataluña a gritar «¡viva España!», es decir, viva los que nos expulsaron de allá, los que nos quitaron hasta la camisa!

La casa del Centro Aragonés se ha construido, en parte, con dinero de las Diputaciones, de los Ayuntamientos y de los pudientes de Aragón. Parece que Paraíso ha dado—¡ya puede!—algunos miles de pesetas. Paraíso es como don Juan de Robres, que edificó un hospital, pero antes hizo los pobres. Si los caciques hubieran oído que la casa del Centro no era para cantar y para bailar, no habrían ayudado a su construcción con un ochavo. Pero como saben que esa casa no ha de perjudicar a la suya, no tienen inconveniente en protegerla, y hasta la «honrarán» con su presencia el día de la inauguración. A éstos les ha invitado la Junta del Centro. A mí no me han convidado a la ceremonia, pero, si van los representantes de nuestras oligarquías, también iré. A apedrearles, a silbarles, a increparles. A que vean que, aunque por ellos tuvimos que irnos de allá muertos de hambre, ahora, gracias a Cataluña y a nuestro trabajo, estamos más gordos que ellos.

ANGEL SAMBLANCAT

COMENTARIS

Els comentaris que el sol anunci del Consell extraordinari de Ministres a San Sebastián suggerí al *Heraldo de Madrid*, foren discutidíssims i motiu de moltes reflexions.

Segons el diari madrileny, Espanya ha sigut una de les nacions indicades en primer lloc per a la gestió investigadora que França considera necessària per a la ulterior defensa de sos drets.

Es com se veu una sol·licitació, una demanda, un prec, que no poden excusar-se.

Però sembla que's troben un xic perillosos. Tot per mor de la santa neutralitat, que creuen els Ministres—i per lo que's veu els que no són Ministres també—que podria resultar ferida, a causa de les investigacions que tingués necessitat de fer Espanya.

Aquesta mena de por, aquesta precaució, són ben significatives i desseguida ens mostren una de les raons que donen més força an els aliats.

Fixem nos una mica en els termes de la qüestió.

França demana una investigació de fets. La demana per a justificar la seva noblesa i la dels seus aliats, davant els procediments barbres dels Imperis Centrals. La demana per a defensa de sos interessos; per a que'l món pugui judicar serenament sobre la justa i veritable eficàcia dels fets degudament investigats i provats.

Aquesta demanda serena i forta de la França, és per si sola una prova de la seva força i del seu dret i va, lògicament, naturalment, fatalment, contra l'Alemanya de la guerra, devastadora i sanguinària.

I un dels cridats a la investigació serena i imparcial dels fets, té por d'intervenir perquè considera en perill la seva neutralitat. És evident que aquesta por prové dels resultats previstos que l'investigació pugui assolir. És a dir, en termes més clars: el Govern espanyol té por de perdre la consideració de neutral que li guarda Alemanya després que hagi tingut de investigar i declarar la naturalesa dels fets que aquesta ha dut a terme.

Després d'això, els germanòfils poden anar dient.

La barbarie alemanya és cosa que no se atreveix a negar ningú i que cridats a declarar, els Goversns tenen por de declarar-la, per mor de la neutralitat.

Altra cosa seria si la seguretat d'aquesta barbarie no existís, si el Govern espanyol no tingués la evidència de que duta a termes de honorat compliment l'investigació, aquesta havia d'ésser netament perjudicial als alemanys.

Aleshores el fantasma descolorit de la Neutralitat no correria perill i l'investigació seria sols un honor.

Ara ho és també. I és ademés una justícia.

Espanya no pot negar-se. I si es trenca la neutralitat, haurà sigut salvant l'honor, al costat de la Raó, del Dret i de la Justícia.

MARCEL

Sonata XLII

Què parlarem avui? Del edesalc fet a la Mancomunitat? Parlem-ne; lo que va cobrar-se dels automòbils, en automòbils se n'ha anat, en automòbils, sopars, joies senyores, etc. Molt fàcil que'l lícit «set i mig» hi tingui alguna cosa que veure. No és el primer cas, ni serà l'últim. Ara que per això, jo, al senyor virrei de Catalunya encara no'l faria penjar com demanen els *exaltats de El Progreso* i els radicals de *El Poble Català*.

La cèlebre Cecilia Aznar ha fugit del presiri d'Alcalà. Ara la deuràn tenir fermada, però jo trobo molt natural que fugís. La veritat no tinc cap ganes de que m'hi fiquin a la presó però si mai pel meu mal cap hi anava a raure no tindria altre idea que aquesta, la de guillar. Recordo que una vegada vaig anar a veure la Model amb altres companys; ens acompanyava un senyor Nieves que no sé si és mort o viu, ni si és fora o dintre de Barcelona. Molt amable ens mostrava les cel·les, després els patis, la capella, tot, en fi, totes les delícies i comoditats d'aquella gavia.

—Per aquí se va a la cuina, deia, per aquí als tallers, a l'antropometria, a...

—Escollí, vaig fer, i al carrer per on s'hi va?

—Per la porta.

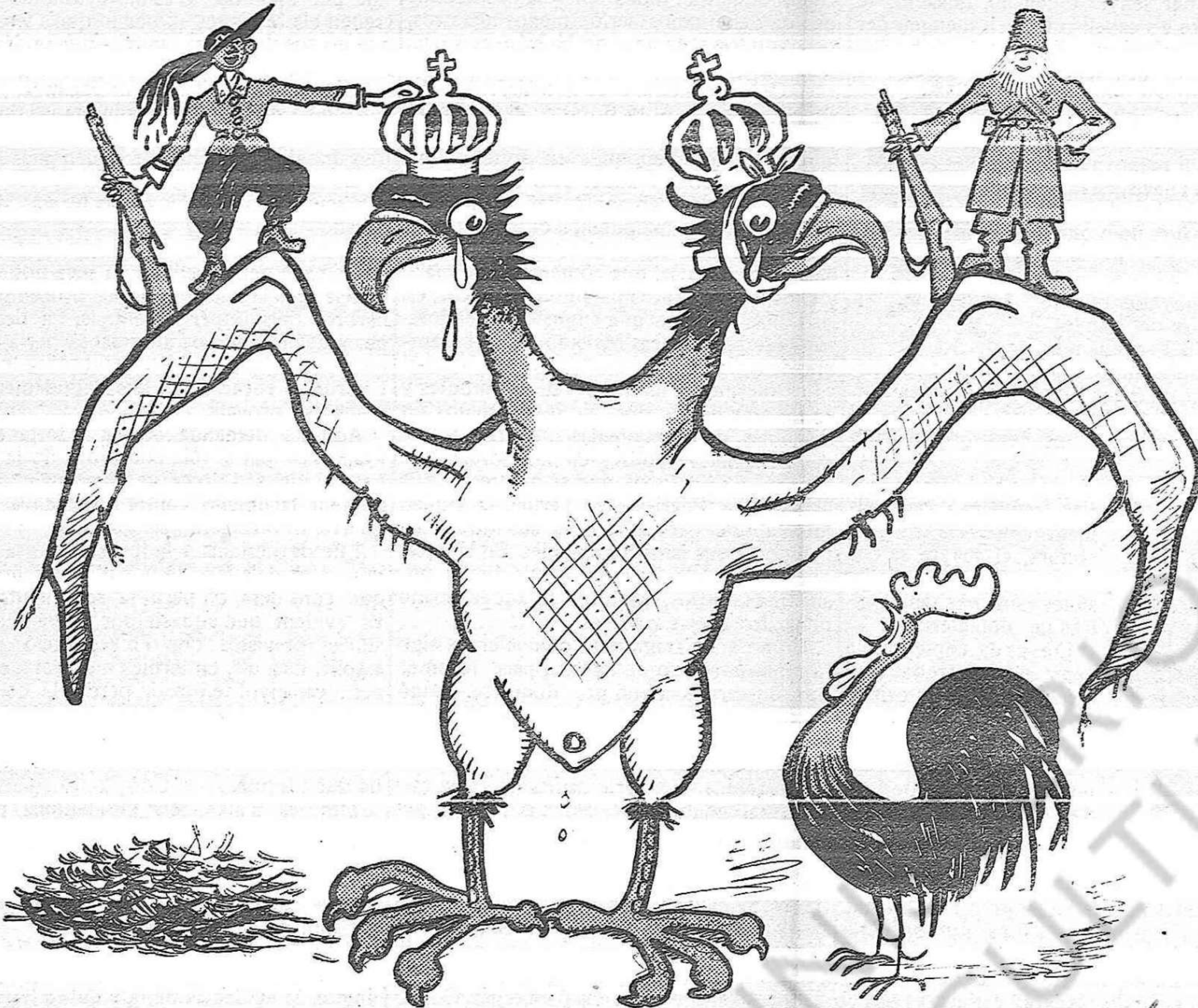
—Doncs faci'm el favor de acompanyar-me a la porta, i d'obrir-me-la, i de deixar-me anar perquè aquí dintre m'ofego.

—Si està tot obert.

—No, les reixes no deixen passar l'aire que un servidor necessita.

El veritable "Gallo de Morón"

El gallet francès.—Fas una fila, si et vegessis ...

Quan vaig ésser al carrer, d'un sospir de satisfacció semblava que anava a engolir-me Barcelona.

De lo de Girona? De lo Girona res. Hi han hagut ferits, hi ha hagut un escàndol, tot-hom recomana prudència des de les autoritats als diaris més avençats. *El Progreso* ni n'ha parlat.

Doncs tinguem prudència, després de tot jo ja sé qui té raó.

Ara no vol ploure i el pagès està indignat, però lo que jo veig és que molta indignació i molt poques rogatives, que dic poques, cap. Conto que tenen por de que nostre Senyor distret amb la guerra s'equivoqui d'aixeta i encontres d'aigua vingui pedra.

I ara que parlem de guerra, que vos sembla que hem de fer? Servidor troba que ja dura massa. Ara sembla que guanyem però, anem tan poc a poc... A veure si per setembre, que la calor ja no apreta tant, hi donen un cop de coll, però cà. Vindrà l'hivern i tornaran a enterrar-se a les trinxeres, i els alemanys menjaran herbes però seran més rabiosos que mai.

Res, a beber a beber y a olvidar.

MORITZ XXVII

LA FESTA MAJOR

A UN

Els carrers estan guarnits, branden amb goig les campanes, l'envelat vessa de gent, ressona al passeig la traca... La festa major d'enguany deixa sens dubte eclipsades fins les de més gran renom de tota aquesta comarca...

Però escolta'm un moment, jove divertit i amable, que en frenètic torbellí vas apurant el programa; jés que pot-sé has oblidat les coses grosses que passen darrera de les «parets» que aquest territori tanquen?

Mentres tu estàs disfrutant del dols plaer de la dansa i en polques i rigodons dibuixes mil filigranes, ¿no recordes que aquí a prop,

com qui diu a quatre passes, hi ha uns munts de joves com tu, que's provoquen i es barallen i amb sa generosa sang tenyeixen valls i muntanyes?

Mentres tu, ben satisfet, esquitxes les estovalles amb l'espuma del xampany que dels teus llavis s'escapa, ¿no penses que hi ha regions on la fam amb mà implacable, açota a les multituds i les delma i les aixafa?...
Mentres tu goses tranquil, i't diverteixes i saltas, i te'n vas de l'envelat a l'era a ballar sardanes, ¿no sabs que en aquests moments, amb ses banderes a l'aire, hi ha quatre, sis, vuit nacions que s'agarbonen i es maten, i entre el terrible espetec dels mils canons que's disparen i el fum de les catedrals per les bombes enfonzades, estan forjant un món nou i muntant la nova màquina que haurà d'arrocegar el tren quan aquet es posi en marxa?..

No ho creus? No ho penses? No ho sabs? ¿No comprens que en l'hora tràgica en que'l pervenir del món es resol a canonades, passar tres dies ballant, menjant coques, cremant traques, fent el ximple i rient molt és pecat imperdonable? ¿No ho comprens?.. Doncs, jovincel, hi ha que dir les coses clares: tu seràs, pot-sé, un bon noi, un treballador apreciable, un sarauista, un «tranquil», fins un home «bò per casa» però no ets un ser conscient, ni sabs lo que'ls temps reclamen ni estàs gens emparentat amb la gran família humana.

C. GUMÀ

Don Francisco Peris Mencheta

HA mort en nostra ciutat, a l'avençada edat de setanta tres anys, el conegut periodista fundador de *El Noticiero Universal*, *El Noticiero Sevillano* i *La Correspondencia de Valencia*.

Començà republicà i ha acabat conservador i monàrquic convençut; en ell això és dispensable, ja que les atencions rebudes per part de don Alfons XII, de donya Maria Cristina i de l'actual rei d'Espanya, per força tenien de tombar-lo, sobre tot facilitant-li com li facilitaren les seves enquestes. Com a reporter s'ha de confessar que fou un mestre i que la traça de donar ràpidament al públic les notícies sensacionals ningú com ell l'ha tinguda, sobre tot en els temps en que actuava personalment en els camps de batalla, en les poblacions devastades per flagells, en viatges regis, etc.

De la humilitat, per son treball, passà a la opulència; el periodista, per la força de la ploma, arribà a diputat, a senador i a gran hereu de no sabem quantes coses; era un treballador i una voluntat.

Sí li la terra lleu.

DE LA GUERRA

FETS CONEGUTS DEL 18 AL 24 D'AGOST DE 1916

Per terra

La pressió franco anglesa en la regió del Somme ha continuat amb èxit fent els aliats continus avenços, relativament petits, però molt importants per la seva persistència. Al nord de Verdun els francesos tornen a ésser amos de tot el poble de Fleury.

Al front rus, hi ha hagut una relativa calma. No obstant, els russos han avençat el nord-oest de la Bukovina, en la regió dels Cárpat.

Al front italià, calma relativa també. Probablement es preparen noves operacions.

Als Balkans la batalla ha començat en tota la línia. Però fins al moment d'escriure aquestes ràfles, no es tracta sinó de la fase preliminar.

A la Armenia i Persia, els russos han acabat per contrarrestar l'ofensiva turca.

Se sab oficialment que en la batalla de Romani a l'est del canal de Suez, la divisió turca que atacà a primers de mes fou anorreada, perdent 4,000 presoners.

Per mar

L'esquadra alemanya d'alta mar ha fet una sortida al mar del Nord. Al veure que l'esquadra anglesa anava atacar-la, els teutons renun-

ciaren a una nova victòria (?) naval com la de Jutlandia i fogiren cap al seu amagatall a tota velocitat. Mentrestant, els submarins alemanys atacaven els creuers lleugers anglesos que formaven l'avantguarda, logrant enfonçar-ne dos, el *Falmouth* i el *Nottingham*. Quasi tots els tripulants van poder salvar-se. En canvi, fou enfonçat un submarí alemany i un altre quedà averiat tan greument que es creu que ha anat a fons també. A més, el submarí anglès *E. 23* ha torpedejat a un gran cuirassat germànic del tipus *Nassau*, causant-li grans averies, essent probable que s'hagi perdut.

Per l'aire

Els aeroplans serbis han bombardejat la ciutat de Monastir, ocupada pels búlgars.

Ha mort en el front francès, per conseqüència d'un accident, el famós aviador Brindejonc des Moulinais.

Rel conegut escriptor Josep Aladern, quan estava a punt de veure realitzat son ideal de molts anys, és a dir, la Biblioteca Popular instalada en el Parc, per a la que té concessió des de l'any 1911, se troba en què, per mor de l'instalació de un *Tiro de pichón* del «Saturno», no se li reconeixen sos drets.

El nostre amic troba arbitrari el procedir de la Comissió de Foment que ha declarat caducats sos drets i ne protesta, dolgut de què el séu cultural intent se vegi malograt.

Seria convenient, en aquest afer, trobar la manera de no perjudicar els lligítims interessos de ningú.

Segons noves fidedignes, una empresa teatral se proposa anar a representar en el Teatre Principal, de Girona, la obra immortal d'en Calderón, *El Alcalde de Zalamea*. Augurem un èxit.

Quan escrivim aquestes ràfles, encara estem sota el pès del misteri de l'anunciat Consell de Ministres de San Sebastián.

Uns diuen que si qüestions internacionals, altres que si els pressupostos...

Nosaltres temem que al cap i a la fi serà la reunió dels infusoris de la falla d'en Bartrina. I, francament, ho preferiríem tot an això.

El desfalc fet a la Mancomunitat, ha sigut comentadíssim. Uns estan indignats, altres contents, altres se rebelen contra el desfalcador a qui diuen que ara protegeix el Bisbe; en fi, tot-hom hi diu la seva.

Solament En Prat, en el soli de sa magnificència, calla, mentres pensa: «Qui estigui nèt de culpa, que tiri la primera pedra».

Segons el funambulista don Emili, en Salvatella es passa a la Monarquia pel motiu de ha ver-se quedat viu.

Apa, bromista! Això és tractar a la Monarquia de *consoladora*.

Bon profit els faci a tots.

En Grañé ha firmat un telegrama al Govern demanant per al rei la gran Creu de Beneficència.

En Grañé és un home dels que no fan mai res per res.

Quan avui demana una creu per al rei, és perquè té confiança que demà el rei en demanarà una per a ell.

Per nosaltres, que'ls hi donguin.

Per a demà està anunciat un gran miting de protesta pels atropells de què foren víctimes els obrers catalans durant les darreres vagues.

Ens balla pel cap que aquest acte no podrà celebrar-se amb la tranquil·litat i llibertat que es mereix.

Perquè, tractant-se d'atropells, al Govern lliberal... no li vé de un més o menos.

Els regionalistes estan esperant la propera arribada d'En Cambó que era a Suïça per a organitzar la gira a Galícia.

Diu que *tot-hom* hi vol ésser en aquest viatge. ¡Es incalculable l'esperit de sacrifici dels regionalistes!